

Lokal velfærd i forandring

Økonomiske og styringsmæssige fokuspunkter
for kommunalbestyrelsen

KL

Forord

Lokal velfærd i forandring

En travl valgperiode

2026 åbner en travl valgperiode for de nyvalgte kommunalbestyrelser. Mange kommunale områder er netop nu præget af reformer, som kommunerne skal omsætte til lokale løsninger. Flere af reformerne giver lokalpolitikere større besluthedsrum ved at fjerne statslig detailstyring.

Hertil kommer, at mange samfundstendenser presser sig ind på den kommunalpolitiske dagsorden. Det gælder fx demografiske forandringer, klima- og miljøudfordringer og udvikling af fremtidens velfærdsløsninger, hvor mange kommuner økonomisk er præget af, at vækst i udgifterne til specialiserede indsatser lægger pres på borgernes service på almen- og normalområderne.

Der er ikke udsigt til, at gabet mellem voksende forventninger fra borgerne og stramme økonomiske rammer for kommunerne forsvinder. Der er tværtimod risiko for, at gabet bliver større. Det kalder på, at kommunerne har fokus på at skabe service med god kvalitet og samtidig har

en tæt dialog med borgerne om nye lokale løsninger med bred opbakning. Styrken i kommunestyret er netop, at lokalpolitikere sammen med borgerne kan finde forskellige løsninger afhængig af lokale forudsætninger.

Nye politiske mål

Der er derfor nok at tage fat på for de nye kommunalbestyrelser. På nogle områder skal der sættes nye politiske mål og retning, og på andre skal der udvikles helt nye løsninger, fx i samarbejde med civilsamfund, virksomheder og andre lokale aktører. Flere af de aktuelle reformer har netop det sigte at inddrage civilsamfund og lokale aktører i løsning af opgaverne.

Nogle af reformerne reducerer også den statslige regulering af arbejdsprocesser og løsninger, og dermed får kommunerne bedre mulighed for at skabe helhedsløsninger for borgerne på tværs af fagområderne. Her ligger et stort velfærdspotentiale, hvis der skabes flere og bedre helhedsløsninger – ikke mindst til de borgere, der på samme tid møder flere kommunale fagsojler.

Det er derfor oplagt, at kommunalbestyrelserne i løbet af valgperioden anvender de mange reformer til at skabe nye perspektiver for samarbejdet med civilsamfund og lokale aktører samt bedre helhedsløsninger for borgerne.

Temaer og tendenser på fagområderne

På de følgende sider er der for hvert af de store kommunale opgaveområder nævnt nogle temaer og tendenser, der trænger sig på kommunalpolitisk. Der er naturligvis på tværs af kommunerne stor forskel på de udfordringer, der politisk skal arbejdes med, men nogle temaer er fælles.

For hvert opgaveområde er der beskrevet nogle aktuelle temaer, der i mange kommuner vil fylde i valgperioden. Der er også beskrevet nogle idéer til, hvad der kan sættes på kommunalbestyrelsens eller det politiske udvalgs dagsorden. Og endelig er der for hvert område – med sigte på de nyvalgte medlemmer af kommunalbestyrelsen – en kort boks med de formelle krav til den kommunale opgave.

Indhold:

04 | **Dagtilbud**

08 | **Social**

12 | **Ældre**

16 | **Plan, klima og miljø**

06 | **Skole**

10 | **Beskæftigelse**

14 | **Sundhed**

18 | **Beredskab**

Aadalsens Skole
Foto: Simon Klein Knudsen

Dagtilbud

Hvad fylder på området?

Kvaliteten i dagtilbuddene kan forbedres

Dagtilbuddenes kvalitet er afgørende for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. De nationale kvalitetsundersøgelser viste imidlertid, at i for mange af dagtilbuddene er kvaliteten ikke god nok. Det er vigtigt, at kommunalbestyrelsen har kendskab til kvaliteten i egne dagtilbud, så man kan følge udviklingen tæt og tage initiativer til at løfte kvaliteten.

Tilsyn med den pædagogiske kvalitet

Kommunalbestyrelsen har ansvar for at føre tilsyn med den pædagogiske kvalitet. Tilsynet er også et redskab til at identificere dagtilbud med behov for støtte og iværksætte nødvendige indsatser.

Betydningen af god faglig ledelse

Stærk faglig ledelse er afgørende for at styrke kvaliteten i dagtilbuddene. Mange kommunalbestyrelser har sat faglig ledelse på dagsordenen for at give lederne bedre mulighed for at være tæt på den pædagogiske praksis og prioritere den faglige ledelsesopgave.

Udsatte børn og unge

Specialiserede indsatser for børn og unge er en voksende opgave og udfordring for kommunerne. Når denne udvikling skal vendes, starter det med en tidlig indsats på dagtilbudsområdet og et tæt samarbejde med andre fagområder, fx PPR, familieafdeling, skole mv. Der er derfor stigende politisk opmærksomhed på den tidlige indsats i dagtilbuddene.

Mangel på uddannet personale udfordrer

Mangel på uddannet pædagogisk personale er en betydelig udfordring på dagtilbudsområdet, særligt i forhold til at rekruttere og fastholde uddannede pædagoger. Mange kommuner oplever stigende rekrutteringspres, flere ubesatte stillinger og en voksende

afhængighed af vikarer og personale uden pædagogisk uddannelse.

Kommunalbestyrelsen kan politisk imødegå disse udfordringer med en strategi for både rekruttering, kompetenceudvikling og fastholdelse, herunder med fokus på arbejdsmiljø og sygefravær.

Lovkrav om minimumsnormeringer

Kommunerne skal leve op til lovkrav om minimumsnormeringer i daginstitutioner på 1:3 for 0-2-årige og 1:6 for 3-5-årige, målt på kommuneniveau. Ikke alle kommuner levede op til kravene i 2024, hvilket understreger behovet for tæt opfølgning på børne- og personale-tal gennem året.

Dagtilbudsområdet
på KL's hjemmeside

Find viden om lovgivning, tilsyn, kommunale cases mv.

National kvalitetsundersøgelse
på dagtilbudsområdet

Læs om resultaterne på både 0-2- og 3-6-års-området.

Eksempler på temaer til drøftelse i kommunalbestyrelsen

Tema 1: Kvaliteten på dagtilbudsområdet er udfordret i flere kommuner. Kvalitetsudvikling og tilsyn er derfor et centralt politisk fokusområde.

- Hvordan arbejder kommunalbestyrelsen med at sætte mål for kvaliteten?
- Hvordan vurderes kvaliteten på dagtilbudsområdet i kommunen? Og hvordan følger kommunalbestyrelsen systematisk op på, hvordan kvaliteten udvikler sig – både ud fra kommunens egne tilsyn, lokale data, forældretilfredshedsundersøgelser mv. samt med inddragelse af resultaterne fra de nationale kvalitetsmålinger?
- Hvordan sikrer kommunalbestyrelsen, at der tidligt via tilsynet identificeres dagtilbud med særlige udfordringer?
- Hvilke indsatser og støttestrukturer er der til at understøtte dagtilbud med kvalitetsudfordringer?
- Er der formuleret mål og principper for gode overgange for børnene mellem dagtilbud og skole?

Tema 2: Faglig ledelse er centralt for at styrke kvaliteten i de pædagogiske læringsmiljøer i dagtilbuddene.

- Hvilke principper har kommunalbestyrelsen formuleret for faglig ledelse tæt på den pædagogiske praksis?
- Er der i kommunen en fælles forståelse af, hvad kvalitet i dagtilbuddene er?
- Har kommunen mål for lederrekruttering og udvikling af lederkompetencer?

Tema 3: Andelen af elever i folkeskolen med et specialtilbud vokser. Det kalder på politisk fokus på tidligt forebyggen-

de indsatser i dagtilbuddene for børn i udsatte positioner og børn med særlige behov.

- Hvilke politiske mål har kommunalbestyrelsen formuleret for en tidlig indsats for børn i udsatte positioner og børn med særlige behov i dagtilbuddene?
- Hvilke politiske forventninger har kommunalbestyrelsen til samarbejdet mellem dagtilbud, PPR, skole og familieafdelingen? Og er der behov for at styrke helhedsperspektivet i dette samarbejde?

Tema 4: Mangel på uddannet pædagogisk personale er en udfordring på dagtilbudsområdet, hvilket kalder på en samlet strategi for rekruttering og fastholdelse.

- Hvor stor er udfordringen med mangel på uddannet pædagogisk personale i kommunen, herunder både pædagoger og pædagogiske assistenter?

- Hvordan ligger kommunen i forhold til fx sygefravær, medarbejderomsætning og andelen af medarbejdere på fuldtid?
- Hvordan arbejder kommunen med at tiltrække og fastholde uddannet pædagogisk personale?
- Hvordan arbejder kommunen med at opkvalificere det pædagogiske personale som en del af en samlet rekrutteringsstrategi?

Tema 5: Alle kommuner skal leve op til lovkravet om minimumsnormeringer. Udviklingen i kommunens normering og kapacitet bør følges tæt.

- Hvordan følger kommunalbestyrelsen løbende børnetal, personaletal og vikardækning for at sikre, at kommunen lever op til krav om minimumsnormeringer?
- Arbejdes der med scenarier for fremtidige kapacitetsbehov, herunder behov for institutionsbyggeri eller tilpasninger?

Den kommunale opgave på dagtilbudsområdet

Kommunen har ansvar for at tilbyde pasning til børn, fra de er 26 uger gamle frem til skolestart. Kommunen har ansvar for kvaliteten i dagtilbuddene, således at trivsel, læring, udvikling og dannelse styrkes. Derudover skal kommunen sikre minimumsnormeringer og tilsyn med dagtilbud og private pasningsordninger. En del af opgaven på området er også at sikre sammenhæng

i overgangene mellem sundhedspleje, PPR, dagtilbud og skole samt yde særlig støtte til de børn i dagtilbud, der har brug for det. Der er pasningsgaranti, og dagtilbuddenes åbningstid skal tilrettelægges, så den i videst muligt omfang tager hensyn til familiens behov. Forældre har ret til pasning på alle hverdage, og lukkedage kan planlægges på dage med lav efterspørgsel.

Grundtvigsskolen
Foto: Simon Kjær Knudsen

Skole

Hvad fylder på området?

Reformarbejdet i folkeskolen

Folkeskolens Kvalitetsprogram indeholder 33 initiativer, som skal realiseres i 2025-2028. Kvalitetsprogrammet sætter retning for en mere praktisk orienteret skole med større frihedsgrader lokalt.

Fokus på at løfte de faglige resultater

Et centralt formål med kvalitetsprogrammet er at løfte de faglige resultater i folkeskolen. 10,3 pct. eleverne i 9. klasse fik under 02 i dansk og matematik ved afgangsprøverne i skoleåret 2024/25, og denne andel har været stigende. Samtidig er der et voksende antal unge, der ikke kommer i uddannelse eller job efter 9. klasse. Konsekvenserne af denne udvikling er alvorlige, både for den enkelte og for samfundet.

En skole, der kan mere for flere

Fællesskabet er fundamentet for folkeskolen, men det er ikke alle børn og unge, der trives i den almene folkeskole. Det betyder, at stadig flere elever har et bekymrende højt fravær, og at andelen

af elever, der går i specialtilbud, vokser – dog med betydelige forskelle mellem kommunerne, hvor andelen spænder fra 2,8 til 14,6 pct.

Analyser viser, at det for elever i specialtilbud i mindre grad end for elever i den almene folkeskole lykkes at komme videre i uddannelse og job. Samtidig udfordrer udviklingen kommunernes økonomi på skoleområdet. Udviklingen kalder derfor på politisk opmærksomhed.

Mange kommuner arbejder på at vende udviklingen ved at styrke den almene folkeskole, så flere børn og unge kan være en del af de brede fællesskaber.

Statsligt kvalitetstilsyn er afskaffet
Det lovbundne statslige kvalitetstilsyn

blev afskaffet i 2025, og kommunerne har nu det fulde ansvar for at følge kvalitet, trivsel og resultater i folkeskolen samt for at handle, når udviklingen går den forkerte vej på den enkelte skole. Det aktualiserer behovet for, at kommunalbestyrelserne løfter tilsynsopgaven og løbende følger og styrker kvaliteten på de enkelte skoler.

Reform af ungdomsuddannelserne og betydningen for udskolingen

Med en ny reform af ungdomsuddannelserne afvikles folkeskolens 10. klasse i 2030, og kommunalbestyrelsen skal derfor forholde sig til, hvordan det skal afspejles i tilrettelæggelsen af udskolingen, herunder målene for den andel, der tager en erhvervs- og professionsrettet ungdomsuddannelse.

Korte videoer om reformer
Videoer på ca. 10 min. om reformer inden for skole og ungdomsuddannelse.

Skoleområdet på KL's hjemmeside
Find viden om lovgivning, initiativer og kommunale cases.

Eksempler på temaer til drøftelse i kommunalbestyrelsen

Tema 1: Formålet med Folkeskolens Kvalitetsprogram er bl.a. at løfte de faglige resultater, så flere børn og unge på sigt kommer i uddannelse og job.

- Hvor ligger kommunen og de enkelte skoler i forhold til de faglige resultater, fx andelen af børn og unge, der består folkeskolens afgangseksamen og kommer i uddannelse eller job?
- Giver reformerne på området og kommunens faglige resultater anledning til at revidere de politiske mål?
- Hvad er de foreløbige erfaringer med de nye handlemuligheder i kvalitetsprogrammet, fx junior-mesterlære og styrket indsats i dansk og matematik for de fagligt svageste elever?

Tema 2: Mange kommuner arbejder med at styrke den almene folkeskole, så flere børn og unge trives og lærer i brede fællesskaber og inkluderende læringsmiljøer.

- Hvor stor en andel af eleverne i både kommunen som helhed og på de enkelte skoler går i specialtilbud og/eller har langvarigt fravær?
- Giver fokuset på at styrke den almene folkeskole anledning til at revurdere politiske mål for almen- og specialområdet, langvarigt skolefravær mv.?
- Vurderer kommunalbestyrelsen, at der er behov for at styrke det tværgående samarbejde mellem PPR, skolerne og familieafdelingen mv. i dette arbejde?
- Har kommunen en økonomisk tildelingsmodel, der understøtter de politiske mål på området?

Tema 3: Kommunalbestyrelsen har fået en central opgave med at tilrettelægge eget tilsyn og følge op på kvalitet og økonomi.

- Hvordan sætter kommunalbestyrelsen fokus på kvalitetssikring set i lyset af afskaffelsen af det statslige tilsyn?
- Hvordan vil kommunalbestyrelsen løbende følge kvaliteten på de enkelte skoler, fx konkrete data- og målepunkter?
- Hvilke indsatser og støttestrukturer er der til at understøtte skoler med utilstrækkelig kvalitet?

Tema 4: Kvalitetsprogrammet har afskaffet den understøttende undervisning, og midlerne hertil er placeret i en timebank, der kan anvendes til forskellige formål, bl.a. indsatser for de mest udfordrede elever.

- Hvordan forholder kommunalbestyrelsen sig til timebanken, og hvor beslutningen om anvendelse af ressourcer fra timebanken skal tages? Og

hvordan følges der op på anvendelsen af timebanken?

Tema 5: I valgperioden skal omlægningen af landskabet for ungdoms- og voksenuddannelser forberedes.

- Hvordan forbereder kommunen den kommende reform og afviklingen af 10. klasse, samtidig med at 10. klasse udbydes indtil 2030?
- Hvordan udvikler kommunalbestyrelsen en tættere kobling og samarbejde mellem grundskolen, fgu og det nye ungdomsuddannelseslandskab?
- Bør forandringerne i ungdomsuddannelserne påvirke arbejdet i udskolingen? Og skal det påvirke kommunens mål for, hvor stor en andel der tager en erhvervs- og professionsrettet ungdomsuddannelse?
- Hvordan styrkes samarbejdet mellem den kommunale ungeindsats (KUI), fgu og ungdomsuddannelserne i forhold til frafaldstruede elever?

Den kommunale opgave på skoleområdet

Kommunerne har ansvar for, at børn og unge har adgang til gratis undervisning i folkeskolen. Kommunen fastlægger mål og rammer for folkeskolen og kan bl.a. tage beslutning om skolestruktur, antallet af skoledage og skoledagens længde. Kommunerne har derudover ansvar for at føre tilsyn med kvaliteten på de enkelte skoler. Kommunerne har endvidere ansvar for at

tilbyde specialundervisningstilbud til de elever, der har behov herfor, samt for at sikre et tværfagligt samarbejde mellem skole, sundhedsplejerske, PPR, familieafdeling mv.

Drift af SFO- og klubtilbud er endvidere en del af den kommunale opgave på skoleområdet.

Social

Hvad fylder på området?

Flere løsninger til at forbedre styringen og løfte kvaliteten

I økonomiaftalerne for 2024 og 2025 har regeringen og KL aftalt en række initiativer til at understøtte en økonomisk og fagligt bæredygtig udvikling af området. Nogle af disse initiativer er udmøntet – fx en ny tilsynsmodel og nye magtanvendelsesregler – hvilket kalder på lokalpolitisk fokus på at udnytte de muligheder, som initiativerne giver. Samtidigt arbejder regeringen og KL videre med at udmønte centrale initiativer, bl.a. i form af en revision af serviceloven samt en ny takstmodel for botilbudsområdet.

Politisk fokus på helhed og kvalitet

Der er velfærdspotentiale i flere og bedre helhedsindsatser for børn, unge og voksne, når flere fagområder samarbejder med borgeren. Det er oplagt, at kommunalbestyrelsen griber mulighederne for mere helhed i de reformer, der er blevet vedtaget, men også benytter reformerne til at løfte kvaliteten – fx barnets lov og 10-årsplanen for psykiatrien.

Udgiftsvækst udfordrer både socialområdet og almenområderne

Udgifterne til socialområdet for børn, unge og voksne er steget og forventes at stige yderligere. Fra 2018 til 2024 er udgifterne til området steget 8 mia. kr., ofte med uplanlagte budgetoverskridelser.

Denne udvikling presser kommunernes ressourcer, og derfor bør faglig og økonomisk styring på socialområdet have høj politisk prioritet. Det handler dels om i højere grad at anvende budgettet som styringsredskab og dels om politisk at sætte rammen for den faglige styring. Det er samtidig oplagt, at kommunalbestyrelsen i tilfælde af budgetpres – og eventuelt budgetoverskridelser – anmoder forvaltningen om at beskrive handlemuligheder i forhold til de konkrete udfordringer.

Kort video om reformspor på socialområdet
Video på ca. 10 min. om formål og indhold for reformsporene.

Velfærds kriminalitet udfordrer

Velfærds kriminalitet på bl.a. botilbudsområdet har konsekvenser for både udsatte borgere og kommunens ressourcer. Problemet kræver statslige tiltag og samarbejde mellem myndigheder. Lokalpolitisk fokus er dog også en vigtig forudsætning for at imødegå velfærds kriminalitet og identificere tegn på svindel.

Det fælleskommunale arbejde

Fælleskommunalt samarbejde er afgørende for at skabe fagligt og økonomisk bæredygtige løsninger til borgere med komplekse udfordringer. Derfor bør der være politisk fokus på at styrke dette, bl.a. i forhold til etablering af botilbud.

12 politiske anbefalinger
Anbefalinger til at skabe politisk handlerum på socialområdet og tilhørende kommunale cases.

Eksempler på temaer til drøftelse i kommunalbestyrelsen

Tema 1: Der er de seneste år aftalt lovændringer på både børne-, unge- og voksenområdet, der giver kommunerne bedre muligheder for at styre økonomien på socialområdet. Derudover er der behov for at arbejde med supplerende initiativer lokalt.

- Har kommunalbestyrelsen udnyttet potentialerne i den nye lovgivning til en bedre økonomisk og faglig styring, fx i forhold til regelforenklinger og revierede magtanvendelsesregler?
- Hvilke styringstiltag har kommunalbestyrelsen vedtaget lokalt, og er der behov for flere tiltag til at forbedre den faglige og økonomiske styring?
- Er der tegn på velfærds kriminalitet, og er der behov for at styrke kommunens metoder til sporing og opfølgning?

Tema 2: Mange kommuner har de seneste år oplevet udgiftsvækst på socialområdet – for både børn, unge og voksne. Der er forskellige årsager til denne udvikling.

- Hvilke indsatser for henholdsvis børn, unge og voksne er særligt præget af udgiftspres, og hvad forklarer denne vækst?
- Er budgetopfølgningen tilrettelagt på en sådan måde, at der er mulighed for tidlige indgreb ved tegn på budgetskred?

Tema 3: Den faglige og økonomiske styring er afhængig af, at tilbudsviften og kapaciteten matcher borgernes behov, samt at indsatserne understøtter progression for borgerne.

- Hvordan er kommunens tilbud i dag sammensat, og er der behov for, at kommunalbestyrelsen revurderer de samlede tilbud til børn, unge og voksne med specialiserede behov – også i forhold til forebyggende indsatser?
- Hvordan følger kommunalbestyrelsen løbende, om kommunens indsatser for henholdsvis børn, unge og voksne skaber den ønskede effekt og progression for borgerne?

Tema 4: Det tværkommunale samarbejde om styring og botilbud er afgørende for at styrke den faglige og økonomiske styring.

- Mange kommuner har oplevet store udgiftsstigninger til private botilbud. Hvordan kan kommunalbestyrelsen understøtte, at der samarbejdes med andre kommuner om at etablere kommunale botilbud, der sikrer den rette faglige indsats og tilstrækkelig kapacitet og bedre mulighed for at styre udgifterne?
- Hvordan kan kommunalbestyrelsen styrke samarbejdet med andre

kommuner om styring, fx i forhold til fælles krav til pris og kvalitet, herunder progressionskrav?

Tema 5: En stor del af de børn, unge og voksne, der modtager en indsats på socialområdet, er også i kontakt med andre dele af den kommunale forvaltning. Derfor er fokus på helhed og sammenhæng afgørende for god kvalitet.

- Er der i kommunen potentialer for flere og bedre helhedsløsninger for henholdsvis børn, unge og voksne?
- Har kommunalbestyrelsen vedtaget mål for helhedsindsatser for børn og unge samt principper for samarbejdet mellem dagtilbud, skole, PPR, familieafdeling og beskæftigelsesområdet?
- Har kommunalbestyrelsen vedtaget mål og principper for helhedsindsatser til voksne på tværs af social- og beskæftigelsesområdet og andre indsatser? Beskæftigelsesreformen er fx en anledning til at styrke helhedsperspektivet.

Den kommunale opgave på socialområdet

Socialområdet omfatter mange indsatser til børn, unge og voksne, som har behov for særlig støtte på grund af sociale forhold eller fysiske og psykiske udfordringer. Det kan være børn og unge i familier med vold eller misbrug eller børn og unge med funktionsnedsættelser. På voksenområdet drejer det sig bl.a. om voksne med funktionsnedsættelser, misbrug

eller hjemløshed. Indsatserne kan være alt fra kort rådgivning og støtte i hverdagen til omfattende tilbud som botilbud og specialiseret hjælp. Kommunen har ansvaret for den hjælp og de indsatser, som skal give børn og unge gode muligheder for trivsel og udvikling, og som skal støtte voksne til et så selvstændigt og meningsfuldt liv som muligt.

Beskæftigelse

Hvad fylder på området?

Beskæftigelsesområdet er under forandring

Kommunerne skal i perioden 2026-2029 gennemføre en grundlæggende reform af området, der bl.a. indebærer omfattende afbureaukratisering og større frihedsgrader i tilrettelæggelsen af indsatsen samt en besparelse på 25 pct. Den store opgave bliver at sætte en tydelig politisk retning for en ny lokal beskæftigelsesindsats.

Politisk fokus på aktiv beskæftigelsesindsats

Et job har stor betydning for den enkelte borgers økonomi, identitet og trivsel. Adgangen til arbejdskraft er afgørende for virksomhederne og central for den borgernære velfærd. Samtidig har en effektiv beskæftigelsesindsats en væsentlig betydning for kommunens økonomi. Derfor skal kommunalbestyrelsen udnytte de nye handlemuligheder i reformen til at styrke beskæftigelsesindsatsen. En svækkelse af indsatsen vil både ramme de ledige borgere og kommunens økonomi.

Komplekse udfordringer for stor gruppe på kanten af arbejdsmarkedet

En stor gruppe borgere oplever komplekse, helbredsmæssige og sociale udfordringer og en svag tilknytning til arbejdsmarkedet. Reformen giver bedre muligheder for at tilrettelægge en helhedsindsats, der tager større hensyn til den enkelte borgers forudsætninger, så flere bliver en del af arbejdsfællesskabet. Der bør ligeledes være politisk fokus på at iværksætte de indsats, der virker i forhold til at få udsatte ledige i job. Det gælder særligt at få flere i småjob og forløb, der kombinerer jobrettede indsatser med social- og sundhedsindsatser.

Økonomien bliver reduceret markant

Reformen medfører en permanent reduktion på 25 pct. i indsatsen. Økonomi-

styringen bliver derfor et centralt politisk fokuspunkt, hvor der skal findes en balance mellem nødvendige besparelser og de investeringer, der kan reducere de langsigtede udgifter til forsørgelse. Hvis det ikke lykkes, er der risiko for, at det vil føre til længere forløb på forsørgelse, herunder sygedagpenge, og risiko for, at flere ender på førtidspension.

Forandringer i arbejdet med ungemålgruppen

I dag står mange unge uden for både uddannelse og job. Med reformen afskaffes uddannelsespålægget for unge på offentlig forsørgelse. Det betyder, at der sker en bevægelse væk fra den ensidige uddannelseslogik og over mod et tydeligere jobfokus.

Kort video om beskæftigelsesreformen

Video på ca. 12 min., der forklarer reformens formål og indhold.

Beskæftigelsesreformen på KL's hjemmeside.

Find viden om reformens initiativer, lovgivning mv.

Tema 1: Beskæftigelsesreformen medfører en grundlæggende forandring af beskæftigelsesindsatsen. Fra detail- og regelstyring af proces og aktivitet til styring på resultater samtidig med, at der skal realiseres en stor besparelse. Det bør der sættes politisk retning for.

- Hvad er kommunens politiske pejlemærker for beskæftigelsesindsatsen de næste fire år?
- Hvordan skal beskæftigelsesindsatsen og den samlede indsats organiseres for at understøtte retningen?

Tema 2: En ny, lokal beskæftigelsesindsats skal måles og styres på resultater samt virksomheds- og borgertilfredshed.

- Hvordan er kommunens resultater i dag? Fx andel i job og uddannelse, andel i småjob, andel på offentlig forsørgelse samt virksomheds- og borgertilfredshed?
- Hvordan vil kommunalbestyrelsen løbende følge og styre efter resultater?

Tema 3: Reformen reducerer økonomien i beskæftigelsesindsatsen med 25 pct. Derfor bliver økonomistyringen helt central.

- Hvordan vil kommunalbestyrelsen balancere hensynet mellem de besparelser, som skal findes i kommunen, og de investeringer, der kan reducere de langsigtede udgifter til forsørgelse?
- Hvordan vil kommunalbestyrelsen løbende følge den økonomiske udvikling på området, herunder om reformen medfører øgede udgifter til forsørgelse, og/eller udgifterne på socialområdet stiger?

Tema 4: De større frihedsgrader i reformen kan gøre det lettere at arbejde med helhedsløsninger for borgere med komplekse udfordringer og en svag tilknytning til arbejdsmarkedet.

- Hvordan vil kommunen anvende reformen som anledning til på tværs af fagområder at skabe bedre helhedsløsninger og iværksætte de indsats, der virker i forhold til at få udsatte ledige i job eller småjob, således at flere bliver en del af arbejdsfællesskabet, og færre ender på førtidspension?
- Kan reformen styrke muligheden for en helhedsorienteret, tidlig indsats, hvor der identificeres unge i risiko for at falde uden for arbejdsmarkedet allerede i folkeskolen eller i overgangen til ungdomsuddannelse?

Tema 5: Kommuner med gode resultater i beskæftigelsesindsatsen har typisk en velfungerende virksomhedsservice med én indgang og et meget tæt og veludviklet

samarbejde med det lokale erhvervsliv, der tilbyder en bred vifte af jobmuligheder, som kommunerne kan benytte.

- Hvordan vil kommunalbestyrelsen i en ny, lokal beskæftigelsesindsats fastholde en stærk virksomhedsservice med én indgang?
- Hvordan kan kommunalbestyrelsen styrke samarbejdet med lokale virksomheder, så de bliver aktive medspillere i at skabe jobåbninger, småjob og fritidsjob til udsatte unge?

Tema 6: Reformen forandrer fokus for målgruppen af unge uden uddannelse og job. Med reformen sker en bevægelse væk fra den ensidige uddannelseslogik og over mod et tydeligere jobfokus.

- Hvordan vil kommunalbestyrelsen understøtte skiftet i retning af et tydeligere jobfokus for unge – uden at miste blikket for uddannelse som langsigtet mulighed?

Den kommunale opgave på beskæftigelsesområdet

Den kommunale beskæftigelsesindsats skal bidrage til et velfungerende arbejdsmarked. Kommuner skal bistå alle borgere på offentlig forsørgelse – fra jobparate ledige til meget udsatte borgere på kontanthjælp – med at komme i beskæftigelse og blive helt eller delvist selvforsørgende. Indsatsen over for de ledige består af jobsøgning, jobrettede tilbud, opkvalificering og

brancheskift. For de udsatte ledige handler det om meget individuelle sammensatte forløb, fx mestringsforløb, virksomhedsrettede tilbud, småjob, kombineret med sociale tilbud. Kommuner skal ligeledes bistå virksomheder med rekruttering og fastholdelse af arbejdskraft samt etablere én indgang til den kommunale beskæftigelsesindsats.

Ældre

Hvad fylder på området?

Realisering af ældrereformen

I 2025 trådte ældrereformen i kraft med indførelse af helhedspleje, mere selvbestemmelse til borgerne, større handlerum til ledere og medarbejdere samt et tættere samarbejde med civilsamfund. Det er kommunalbestyrelsens opgave at vedtage principper for helhedsplejen og omsætte reformens muligheder til de lokale forhold.

Kvalitetsudvikling er en central opgave

De landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelser i ældreplejen viser, at borgere i eget hjem og på plejehjem generelt er godt tilfredse, men at der er også plads til forbedring. Undersøgelserne giver kommunalbestyrelsen mulighed for at følge realiseringen af reformen med fokus på kvalitetsudviklingen i egen kommune.

Ny økonomisk styringsmodel

Reformen indfører helhedspleje, hvor borgeren visiteres til et forløb, der giver mulighed for, at medarbejdere – efter dialog med borgeren – kan skruer op og ned

for støtten. Erfaringer viser, at det kan medføre risiko for budgetoverskridelser, og at andelen af tiden, der bruges sammen med borgeren, falder. Derfor er der behov for politisk opmærksomhed på økonomistyringen, så der ikke skabes usikkerhed om den fremtidige finansiering af området.

Arbejdskraftmanglen kræver flere løsninger

Mangel på arbejdskraft er en stor udfordring på ældreområdet, og det er en opgave for kommunalbestyrelsen at arbejde med langsigtede løsninger.

Velfærdsteknologi og brug af data er et oplagt indsatsområde, fx udbredelse af skærmbesøg og digital genoptræning. Andre løsninger kan handle om at få flere

medarbejdere fra deltid til fuldtid og at mindske sygefraværet samt forebyggelse og rehabilitering for at understøtte borgerne i at have størst mulig selvstændighed. Der er variation i kommunernes brug af og erfaring med indsatserne.

Samarbejde med civilsamfund

Mange kommuner samarbejder med civilsamfund og lokale fællesskaber på ældreområdet, men der er også et uudnyttet potentiale. Videndeling på tværs af kommuner bør derfor være et fokus.

Faglig ledelse er afgørende

De faglige forandringer i reformen kalder på styrket faglig ledelse tæt på medarbejderne. Mange kommuner har derfor fokus på, hvordan værdien for borgerne kan øges gennem styrket faglig ledelse.

Kort video
om ældrereformen

Video på ca. 14 min., der forklarer reformens formål og indhold.

Ældrereformen
på KL's hjemmeside

Find mere viden om ældrereformens initiativer, lovgivning mv.

Eksempler på temaer til drøftelse i kommunalbestyrelsen

Tema 1: Ældrereformen har til formål at løfte kvaliteten, styrke borgernes selvbestemmelse og give plads til medarbejderes faglighed. Det kalder på politisk fokus på kvalitetsudvikling.

- Hvordan vil kommunalbestyrelsen sætte mål for og sikre kvaliteten og tilfredsheden på ældreområdet?
- Hvordan vil kommunalbestyrelsen løbende følge kvaliteten og tilfredsheden på ældreområdet?
- Hvilke principper fastlægger kommunalbestyrelsen for helhedsplejen og for borgernes selvbestemmelse?
- Faglig ledelse er afgørende for kvaliteten. Giver reformen anledning til at revurdere ledelsesstrukturen og ledelsesspændene, så der skabes bedre mulighed for faglig ledelse tæt på, hvor medarbejderne har tilstrækkelig mulighed for sparring og vejledning?

Tema 2: Reformen forandrer den økonomiske styring. Der lægges op til en mere borgernær visitation og øget fleksibilitet i ressourcetildelingen. Samtidig skal budgettet overholdes.

- Hvordan vil kommunalbestyrelsen fremadrettet følge udviklingen i økonomi og aktivitet og sikre budgetoverholdelse?
- Giver kommunens aktuelle økonomiske udvikling anledning til at justere kommunens styringspraksis? Fx i forhold til hvordan visitationsmodellen og borgerens indflydelse på de visiterede ressourcer kan understøtte budgetoverholdelse?
- Hvor indgående og hvordan ønsker kommunalbestyrelsen at opnå indblik

i, om den tid, medarbejderne bruger med borgerne, giver den ønskede værdi?

Tema 3: I mange kommuner er der store udfordringer med arbejdskraftmangel, hvilket kræver, at der bringes mange løsninger i spil.

- Hvor stor er udfordringen med arbejdskraftmangel i kommunen, og er der særlige udfordringer inden for nogle personalegrupper?
- Hvordan er kommunens resultater i forhold til sygefravær, medarbejderomsætning, andel på fuldtid mv.? Og hvordan vil kommunalbestyrelsen løbende følge disse forhold og eventuelt fastsætte mål herfor?
- Hvilke redskaber og tiltag arbejder kommunen med for at imødegå fremtidige udfordringer med arbejdskraftmangel? Fx HR-relaterede initiativer (seniorordninger, flere på fuldtid mv.),

velfærdsteknologi (fx skærmbesøg og robotstøvsugere), forebyggelse og hverdagsrehabilitering.

Tema 4: Kommunerne er ikke ene aktør på ældreområdet, og behovet for at øge samspil med pårørende, erhvervslivet og civilsamfundet er voksende.

- Hvordan arbejder kommunalbestyrelsen i dag med at realisere ældrereformens intention om inddragelse, samspil og samarbejde med andre aktører på ældreområdet?
- Hvordan kan kommunalbestyrelsen styrke dette arbejde yderligere, så lokalsamfund, netværk og pårørende omkring de ældre bringes i spil?

Den kommunale opgave på ældreområdet

Den kommunale opgave på ældreområdet omfatter indsatser til borgere, der på grund af nedsat fysisk eller kognitiv funktionsevne som følge af aldring har behov for pleje og omsorg. Borgerne tilbydes helhedspleje, der omfatter personlig hjælp og pleje, støtte til praktiske opgaver og genoptræning af fysisk funktionsnedsættelse forårsaget af sygdom. Helhedsplejen tilrettelægges

med et forebyggende, rehabiliterende og vedligeholdende sigte i få, rummelige pleje- og omsorgsforløb og i dialog med borgeren.

Derudover har kommunen ansvar for tilbud om madordning og levering, tilbud om plejebolig/ plejehjem samt forebyggelse og samarbejde med civilsamfund.

Sundhed

Hvad fylder på området?

Reform forandrer sundhedsområdet

Sundhedsreformen vil forandre området både lokalt og nationalt. Reformen træder i kraft i 2027 og har mål om at sikre et mere lige, nært og sammenhængende sundhedsvæsen. I 2026 skal hver kommune træffe afgørende beslutninger som led i forberedelsen.

Ændret opgavefordeling med regionen

Reformen medfører, at flere opgaver flyttes fra kommunerne til regionerne. Den samlede opgaveflytning er opgjort til 4,2 mia. kr., men det kommer til at påvirke kommunerne forskelligt, bl.a. fordi kommunerne i dag har forskellige serviceniveauer og løsningsmodeller.

Opgaveflyttet skaber både nye snitflader, og muligheder for samarbejde på tværs af kommuner og regioner. Kommunalbestyrelsen skal derfor tage stilling til, hvordan disse muligheder kan gribes. Der bør være politisk opmærksomhed på at tilpasse kommunens opgaver efter opgaveflyttet og sikre mulighed for

at følge opgaveflyttet, så der ikke sker opgaveglidning og en udvidelse af det eksisterende kommunale serviceniveau på de opgaver, der flyttes.

En kommunal stemme i sundhedsrådene

Med reformen etableres 17 sundhedsråd, der er stående udvalg under regionerne med regionalt flertal, men med kommunale repræsentanter. Sundhedsrådene har det samlede ansvar for regionernes driftsopgaver på sundhedsområdet, både nære tilbud og sygehusene. Den nye konstruktion giver kommunerne mulighed for større politisk indflydelse på udviklingen af hele sundhedsområdet, herunder de økonomiske prioriteringer.

Hvis det skal lykkes sundhedsrådene at indfri reformens mål, er det afgørende,

at kommunerne aktivt bidrager med kommunale perspektiver på udviklingen af et samlet sundhedsvæsen herunder at de kommunale repræsentanter i sundhedsrådet har fokus på fælleskommunale synspunkter og forslag.

Ny folkesundhedslov

En ny folkesundhedslov skal styrke det lokale arbejde med strukturel sundhedsfremme og forebyggelse samt sætte ny ambition for arbejdet med borgernes fysiske og mentale sundhed. Kommunerne bliver omdrejningspunkt for forebyggelse og sundhedsfremme og får ansvar for at drive indsatsen i tæt samspil med sundhedsråd og civilsamfund.

Kort video om sundhedsreformen

Video på ca. 12 min., der forklarer reformens formål og indhold.

Sundhedsområdet på KL's hjemmeside

Find mere viden om initiativer, lovgivning mv.

Eksempler på temaer til drøftelse i kommunalbestyrelsen

Tema 1: Opgaveflytningen kommer til at påvirke kommunerne forskelligt, men bliver for alle kommuner en stor opgave, både i forhold til bodeling og økonomi.

- Hvordan vil sundhedsreformen påvirke kommunens opgaveløsning og økonomi på sundhedsområdet?
- Er der opmærksomhed på, om opgaveflyttet fører til et serviceniveau, som ligger ud over, hvad aftalen med regeringen giver økonomiske muligheder for? Fx i forhold til antallet af pladser i kommunen.
- Hvordan sikrer kommunalbestyrelsen, at der også fremadrettet er fokus på, hvad der er henholdsvis kommunens og regionens ansvar på området, så der ikke sker en ny opgaveglidning?

Tema 2: Efter opgaveflytningen skal borgerne fortsat opleve sammenhængende borgerforløb på tværs af fagområder – fx ældre- og sundhedsområdet.

- Hvilke kommunale indsatser og hvilke borgerforløb vil især blive påvirket af den nye opgavefordeling? Er der borgerforløb, der kalder på politisk opmærksomhed, fordi opgaveflytningen på sigt udfordrer helhedsindsatser og sammenhæng for borgerne?
- Er der i overgangsfasen behov for særlige indsatser eller opmærksomhed, så kvalitetssvigt i service til borgerne kan undgås?
- Hvordan vil kommunalbestyrelsen løbende afstemme det ændrede ansvar med regionen og sikre, at der er opmærksomhed på koblingerne mel-

lem kommunens egne og fremtidige regionale tilbud?

Tema 3: Kommunerne kan indgå aftaler med regionen og de andre kommuner i sundhedsrådet om at være leverandør på de opgaver, der flyttes til regionen.

- Hvordan forholder kommunalbestyrelsen sig til en eventuel leverandørrolle på de opgaver, der flyttes til regionen, fx akutsygepleje?
- Hvordan vil en eventuel leverandør-/driftsaftale med regionen påvirke kommunens styringsmuligheder fremadrettet i forhold til kvalitet og økonomi for opgaveløsningen?

Tema 4: De kommunale repræsentanter i sundhedsrådet har medansvar for at udvikle hele sundhedsområdet, herunder det nære sundhedsvæsen.

- Hvilke mål og dagsordener ønsker kommunalbestyrelsen, at der sættes fokus på i sundhedsrådet?

- Hvordan sikres en tæt kobling mellem repræsentationen i sundhedsrådet og de politiske mål i kommunalbestyrelsen og fagudvalget?
- Hvordan skal der regionalt arbejdes med fælleskommunale synspunkter og forslag med henblik på at sikre kommunale aftryk på udviklingen af sundhedsvæsenet?

Tema 5: Den kommende folkesundhedslov løfter ambitionerne for kommunernes indsats på sundhedsfremme og forebyggelse. Den kræver et styrket tværgående fokus og tættere samarbejde med civilsamfund og boligorganisationer.

- Hvordan vil kommunalbestyrelsen målrette og videreudvikle den borgerrettede forebyggelse?
- Hvordan vil kommunalbestyrelsen styrke de lokale sundhedsfremmetiltag – og hvordan kan der arbejdes med sundhedsfremme på tværs af forvaltninger og med lokale aktører?

Den kommunale opgave på sundhedsområdet

Den kommunale sundhedsopgave omfatter nære, sammenhængende sundhedsindsatser til borgere i alle aldre. Kommunerne varetager bl.a. sundhedspleje til børn, tandpleje, forebyggelse, støtte til kronisk syge, genoptræning, sygepleje, hjemme- og palliativ pleje. Kommunernes nærhed til borgerne gør det muligt at integrere sundhed med andre kommunale områder som skole, social- og boligindsatser og dermed

sikre en helhedsorienteret indsats, som kan fx forebygge sygdom og indlæggelser og støtte særligt sårbare borgere, såsom ældre med komplekse behov. Fra 1. januar 2027 overgår en række opgaver til regionerne, herunder akutsygepleje, størstedelen af de midlertidige pladser, specialiseret rehabilitering, dele af genoptræningen og patientrettet forebyggelse.

Plan, klima og miljø

Hvad fylder på området?

Klima og miljø som middel til lokal udvikling

Klima- og miljødagsordenen har de seneste år været motor for forandringer nationalt og lokalt – fra fjernvarmeudbygning til vindmøller og Grøn Trepert. Forandringerne er ofte konkrete fysiske ændringer og giver også kommunerne et mulighedsrum for lokal udvikling. Det kræver politiske drøftelser af, hvor man vil hen med sit lokalsamfund, og hvorvidt klima-, miljø- og naturindsatser kan styrke fx bosætning, erhverv, turisme og lokalt engagement.

Pres på kommunerne de kommende år

Fokus på CO₂-reduktion, klimatilpasning, og målsætninger fra EU om natur og drikkevand skaber et pres for forandring, der gør, at lovgivning og rammer forsat vil ændre sig de kommende år. Det gælder på tværs af klimatilpasning, bygninger, planlov, drikkevand, affald og energi mv. Det vil sætte pres på kommunerne, der samtidig har egne udviklingsprojekter og fokusområder.

Klimahandling og samspil med borgerne

Alle kommuner har klimahandlingsplaner, som viser retningen for CO₂-reduktion og klimatilpasning. Denne valgperiode bliver en anledning til at diskutere, hvordan kommunen skal handle herfra: Hvor vil kommunalbestyrelsen forsat sætte ind og prioritere? Og hvordan understøttes borgernes rolle i omstillingen? De fysiske ændringer – fx solceller, byudvikling og nye trafikale forhold – gør borgerinddragelse central.

Grøn Trepert – fra plan til handling

Grøn Trepert er den største omlægning af arealer i over 100 år. Store landbrugsarealer skal tages ud af drift for at reducere kvælstof og CO₂. Kommunerne har i 2025 udarbejdet lokale omlægningsplaner, der viser vejen til målene. Nu skal de mange

projekter realiseres. Det kræver opmærksomhed og tværkommunalt samarbejde under stort tidspres. Det er nu, det er vigtigt at tænke de lokale ønsker og muligheder ind i arealpuslespillet.

Ejerskab af forsyningsselskaberne

Forsyningsselskaber er centrale til at løfte nogle af de behov, der er i samfundet – fx klimatilpasning, affaldshåndtering, drikkevandsbeskyttelse og udfasning af gas. Kommunerne har som ejere af forsyningerne en afgørende rolle i, at det løftes. Der er potentiale i at arbejde mere strategisk med ejerstrategier og styrke kommunens samspil med selskaberne.

Kort video om Grøn Trepert
Video på ca. 8 min., der forklarer formål, indhold og proces for Grøn Trepert.

Plan, klima og miljø på KL's hjemmeside
Læs mere om initiativer, udspil og kommunale eksempler.

Eksempler på temaer til drøftelse i kommunalbestyrelsen

Tema 1: Kommunerne har med klimahandlingsplanerne vedtaget ambitiøse mål og handlinger for klimaneutralitet og klimatilpasning. Kommunerne har vist vejen for, hvordan omstillingen til et både grønnere og mere robust Danmark kan ske lokalt.

- Hvordan skal arbejdet med at nå kommunens klimamål for både CO₂-udledninger og klimatilpasning prioriteres politisk og økonomisk i kommunen?
- Hvilke dele af klimaarbejdet giver særlig værdi for kommunen og bidrager til en bæredygtig udvikling af kommunen?
- Hvilken rolle skal kommunen spille i at vise vejen til klimahandling blandt borgere og erhvervsliv?

Tema 2: Med arealomlægningen i Grøn Trepert er der mulighed for at tage et nyt blik på arealer inden for kommune-grænsen, samtidig med at der er mange hensyn og behov, der skal imødekommes.

- Hvordan kan Grøn Trepert understøtte udviklingen af lokalområder, herunder erhvervsudvikling, bosætning mv.?
- Hvilke synergier mellem fx natur, klima, landbrug, energi og/eller drikkevand kan man med fordel udnytte som en del af arealomlægningen i Grøn Trepert?
- Hvordan vil kommunalbestyrelsen sikre, at borgerne inddrages i forbindelse med omlægningen af kommunens arealer?

Tema 3: Kommunernes selskaber driver kritisk infrastruktur, som leverer drikkevand, spildevand, klimasikring, affaldshåndtering og fjernvarme til borgerne. Selskaberne er rygraden i driften af det danske samfund, og kommunerne har en helt afgørende rolle som ejer.

- Hvordan forstærkes samarbejdet mellem de kommunalt udpegede bestyrelsesmedlemmer og resten af kommunalbestyrelsen?
- I selskaber, der ejes af flere kommuner: Hvordan vil kommunerne, der ejer selskabet, samarbejde i forhold til ejerstrategi og løbende samspil med selskabet?
- Hvordan styrkes samarbejdet mellem kommuner og selskaber, så kommunale prioriteringer og borgernes ønsker kan gå hånd i hånd med de selskabsøkonomiske prioriteringer?

Tema 4: Mens kommuneplanen sætter den strategiske retning for kommunens fysiske udvikling, lægger lokalplanerne de konkrete rammer for, hvad der må bygges hvor, og for de konkrete detaljer i byggeriet. Planlægning er oftest en afvejning af mange interesser og beskyttelseshensyn.

- Hvilken udvikling vil kommunalbestyrelsen skabe plads til i kommunen? Skal der laves nye bydele eller erhvervspark? Skal der ske omdannelse af gamle erhvervsområder til boliger? Hvor må der opføres vedvarende energi?
- Hvor og hvordan skal de mange ønsker, der er til arealerne, samtænkes?
- Hvad siger borgere og erhvervsliv til henholdsvis kommuneplanen og lokalplanerne? Og hvilke ønsker fra borgere og erhvervsliv skal prioriteres?

Den kommunale opgave på plan-, klima- og miljøområdet

Plan-, klima- og miljøområdet spænder bredt og indeholder flere kommunale kerneområder, herunder drift af kommunen, myndighedsopgaver, planlægning og klima.

Når bygninger energirenoveres, veje renoveres, og affald afhentes, er det opgaver, der løses af kommunerne. Men også kommuneplanlægning, miljøvurdering af virksomheder og klimasikring er direkte kommunale

opgaver inden for plan-, klima- og miljøområdet.

Mange opgaver er udskilt i kommunale eller forbrugerejede selskaber, der håndterer driftsopgaver for borgerne. Det gælder for eksempel spildevand, drikkevand, fjernvarme og affaldshåndtering, der helt eller delvist er udskilt i kommunale eller forbrugerejede selskaber.

Beredskab

Hvad fylder på området?

Et forandret risikobillede

Danmark står i det mest alvorlige og komplekse risiko- og trusselsbillede siden Anden Verdenskrig. Hybridkrig, cyberangreb og forsyningssvigt kan udløse kortere og længere kriser lokalt og nationalt og er rykket ind i centrum af kommunernes virke. Sideløbende bliver udfordringerne med at håndtere stormfloder og oversvømmelser kun større i takt med klimaforandringerne. Kommunerne spiller en helt central rolle i at sikre borgernes tryghed, tage vare på de sårbare borgere og sikre vigtige velfærdssystemer mod cyberangreb.

Nye krav til kommunerne

Kommunalbestyrelsen har ansvar for, at der udarbejdes en plan for kommunens beredskab. Med det aktuelle risikobillede stilles der nye krav til beredskabsplanlægningen og de lokale redningsberedskaber. Forsyningssvigt er kommet meget højere op som et alvorligt og plausibelt scenarie, og det gør den kommunale opgave meget bredere

og sværere. Det skærper behovet for, at man lokalt drøfter og tager stilling til, hvordan kommunen løfter sit ansvar. Kernen i opgaven er at have fokus på at sikre robustheden i kommunens funktioner og ansvarsområder, så kommunen er forberedt bedst muligt på potentielle scenarier.

Samlet plan for beredskab på velfærdsområderne

Kommunerne er ansvarlige for langt de fleste af de nære samfundskritiske funktioner, herunder for sårbare borgere, som kommunen skal kunne tage vare på i en krise. Ligesom det skal være klart, hvad fx en daginstitution eller et plejehjem gør, hvis der er strømnedbrud eller mangel på vand, eller hvordan kommunen håndterer cyberangreb. Der skal derfor formuleres

planer for, hvordan beredskabet håndteres på velfærdsområderne. Planerne kan ikke bo på hvert enkelt område, men bør tænkes som en sammenhængende plan på tværs af områder.

Samarbejde på tværs

At styrke kommunens robusthed kan også ske gennem samarbejde med andre kommuner og ved at have klare aftaler med forsyningsselskaberne i området. Ligesom der er ressourcer til at afhjælpe en krise i civilsamfund, erhvervsliv og i de lokale fællesskaber. Det bør derfor drøftes i kommunalbestyrelsen, hvorvidt og hvordan der samarbejdes bedst med andre kommuner og aktører.

Beredskab på KL's hjemmeside
Find viden om beredskabsplanlægning, FAQ, nyttige links og kommunale cases.

Det nationale risikobillede
Oversættelse af det nationale risikobillede til fem opmærksomhedspunkter til kommunerne.

Eksempler på temaer til drøftelse i kommunalbestyrelsen

Tema 1: Hvordan styrkes beredskabsplanlægningen og kommunens robusthed over for hændelser?

- Hvordan er beredskabsområdet forankret i kommunen, og hvem står for koordineringen på tværs?
- Er beredskabsplanen opdateret i forhold til det nyeste risikobillede, og er der planer i forhold til særligt sårbare borgere?
- Har kommunen særlige kapaciteter fra civilsamfundet og erhvervslivet, der kan være med til at styrke den lokale krisehåndtering?
- Er der dialog om konkrete scenarier og ansvarsfordeling med de lokale forsyningsselskaber, der skal sikre en fortsat drift af den kritiske infrastruktur som fx vand, spildevand, varme og affald?
- Er der en klar ansvars- og rollefordeling i arbejdet? Og hvordan er samspillet mellem det politiske lag og administrationen i forbindelse med en krisehåndtering?

Tema 2: Det kommunale redningsberedskab er organiseret enten i fælleskommunale selskaber, hvor flere kommuner på tværs af kommunegrænserne løser opgaven i fællesskab, eller for et mindre antal kommuner i egne kommunale redningsberedskaber.

- Hvordan spiller det kommunale redningsberedskab sammen med kommunens samlede beredskabsplan og kapacitet til at håndtere hændelser og kriser?
- Hvordan samarbejder kommunerne i et fælleskommunalt selskab bedst om at have en samlet prioritering af ressourcer og niveau?

Tema 3: Danmark er et af verdens mest digitaliserede lande, og vores samfund er dermed dybt afhængigt af den digitale understøttelse, der muliggør en god og effektiv velfærd. Høj cybersikkerhed og et stærkt IT-beredskab er derfor afgørende for at beskytte samfundsvigtige funktioner mod cyberangreb og hybridtrusler samt sikre hurtig håndtering, hvis noget går galt.

- Hvordan sikrer kommunen beskyttelsen af de samfundskritiske funktioner mod voksende cybertrusler?
- Hvordan er indsatsen for at øge cybersikkerheden forankret i kommunen? Særligt med tanke på, at ny regulering fra EU (NIS2) stiller store krav til cybersikkerhed og beredskab på tværs af sektorer.

Tema 4: Når en krise rammer, rammer den ikke kun ét sted eller ét område. Tid er en knap ressource i en krisetid, og derfor er øvelser af beredskabsplaner et vigtigt element.

- Hvordan planlægges og øves scenarier på tværs af kommunens egne enheder? Og på tværs af forskellige aktører i kommunen?
- Hvordan sikres det, at læringen fra øvelserne resulterer i ændringer og tilpasninger hos alle aktører?

Den kommunale opgave på beredskabsområdet

De kommunale redningsberedskaber – ofte benævnt det kommunale brandvæsen eller blot brandvæsenet – rykker ud, når der er akut brug for hjælp, og der er risiko for skade på personer, ejendom og/eller miljø ved ulykker og katastrofer. Det kan være ved dagligdagshændelser som fx brand og færdselsuheld, men også ved større hændelser som fx voldsomt vejr, der giver væltede træer og oversvømmelser. Det kommunale redningsberedskab er organiseret enten i fælleskommunale selskaber eller i egne kommunale redningsberedskaber.

Kommunalbestyrelsen har ansvar for, at der udarbejdes en plan for kommunens beredskab. Planen skal bl.a. omfatte, hvordan der sikres fortsat drift på de forskellige velfærdsområder under kortere og længere kriser, hvordan der tages hånd om sårbare borgere under kriser, og hvordan kommunen forbereder sig bedst muligt på de krisescenarier, vi ser ind i. Hos mange kommuner sker denne planlægning i samarbejde med det kommunale redningsberedskab.

Tilbud til kommunalpolitikere

Oversigt over tilbud fra KL og Komponent til kommunalpolitikere. Find eksempelvis kurser, webinarer, oplæg og skræddersyede tilbud målrettet den enkelte kommunalpolitiker eller hele kommunalbestyrelsen.

KL's Reformunivers

Videokartotek med korte videoer, der giver en kort introduktion til de store reformer, herunder formål, indhold, tidsplan og centrale politiske opmærksomhedspunkter.

Lokal velfærd i forandring

Økonomiske og styringsmæssige fokuspunkter
for kommunalbestyrelsen

Produktion: g7.dk

Design: e-Types

Tryk: Stibo Complete

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370
kl@kl.dk
www.kl.dk

